

УДК 343.13

DOI <https://doi.org/10.33216/2218-5461-2020-40-2-159-168>

**ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ПРИ ПРОВЕДЕННІ НСРД, ПОВ'ЯЗАНИХ
ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ**

Лісовий О.О.

**SOME ASPECTS OF IMPROVING THE LEGAL REGULATION
OF JUDICIAL CONTROL DURING THE NSRD RELATED
TO THE USE OF TECHNICAL MEANS**

Lisovyy O.O.

У статті розглянуто проблематику судового контролю при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій, пов'язаних із використанням технічних засобів. Автор доводить, що норми національного законодавства, які регламентують процедури судового контролю під час здійснення кримінального провадження, у тому числі при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій, пов'язаних із використанням технічних засобів, мають будуватися з огляду на непорушність європейських стандартів і принципів у сфері захисту конституційних прав і свобод людини. З метою вдосконалення чинного законодавства з питань судового контролю при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій, пов'язаних із використанням технічних засобів, пропонується внести відповідні зміни до Кримінального процесуального кодексу України.

***Ключові слова:** правове регулювання, негласні слідчі (розшукові) дії, слідчий суддя, суд, судовий контроль, технічні засоби.*

Постановка проблеми. Суд виступає стабілізуючою силою в системі функціонування механізму державної влади, здатною захистити права і свободи громадян, ефективно оберігати суспільство від небезпечних соціальних конфліктів та явищ. В галузі кримінального судочинства головна роль суду полягає в забезпеченні прав особистості відповідними органами досудового розслідування та їх посадовими особами. Здійснюючи свій внесок у функціонування системи «стримувань і противаг», суд забезпечує професійність і неупередженість у діях сторони обвинувачення під час виконання її представниками передбачених кримінально-

процесуальним законом процесуальних функцій.

При здійсненні судового контролю за дотриманням законності у кримінальному провадженні робота суду характеризується здатністю активно впливати на дії та рішення суб'єктів кримінального процесу. Особливо важливим є здійснення контролю при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій (далі – НСРД), пов'язаних із використанням технічних засобів, оскільки вони часто пов'язані з обґрунтованим втручанням у приватне життя осіб, тимчасовим обмеженням конституційних прав і свобод громадян.

Аналіз останніх досліджень. Питання отримання доказової та криміналістично значущої в кримінальному судочинстві інформації розглядали О.М. Бандурка, Є.А. Доля, С.В. Єськов, В.П. Захаров, Л.М. Лобойко, В.З. Лукашевич, Є.Д. Лук'янчиков, Д.Й. Никифорчук, В.Л. Ортинський, Д.П. Письменний, М.А. Погорецький, Д.Б. Сергєєва, Є.Д. Скулиш, В.М. Тертишник, Л.Д. Удалова, І.Ф. Хараберюш, Р.М. Шехавцов, М.Є. Шумило та ін.

Проблематику використання технічних засобів під час протидії злочинності, у тому числі в межах проведення НСРД, досліджували В.І. Василичук, М.Л. Грїбов, В.Ю. Калугїн, М.В. Корнієнко, Д.Й. Никифорчук, В.Л. Ортинський, І.В. Пиріг, Д.Б. Сергєєва, В.М. Тертишник, В.Г. Уваров, І.Ф. Хараберюш, І.Р. Шинкаренко, О.О. Юхно та ін. Дослідженню питань здійснення судового контролю у кримінальному провадженні присвятили свої роботи І.В. Гловюк, М.В. Багрий, В.В. Городовенко, Ю.М. Грошевий, О.В. Кондратьєв, М.А. Макаров, В.І. Маринів, В.В. Назаров, М.А. Погорецький, О.І. Полюхович, В.О. Попелюшко, О.Ю. Татаров, А.Р. Туманянц, Л.Д. Удалова, О.Г. Шило та ін. Кожен із учених зробив важливий внесок у вирішення проблем, що стоять перед сучасним науковим співтовариством. Однак не всі проблемні питання судового контролю за проведенням НСРД охоплені в працях названих авторів. Окрім того на науковому рівні комплексно ще не досліджувалася проблематика судового контролю при проведенні НСРД, пов'язаних із використанням технічних засобів. Недостатня наукова розробленість теорії, а також існуючі проблеми в діяльності органів судового контролю зумовили необхідність розробки сучасних теоретико-правових та організаційних основ здійснення судового

контролю при проведенні НСРД, пов'язаних із використанням технічних засобів.

Мета статті – дослідити проблематику судового контролю при проведенні НСРД, пов'язаних із використанням технічних засобів, розробити пропозиції щодо внесення змін до нормативних актів з метою вдосконалення чинного законодавства з питань судового контролю при проведенні НСРД, пов'язаних із використанням технічних засобів.

Виклад основного матеріалу. Важливим критерієм верховенства права є ефективний контроль, що передбачає відповідні контрольні процедури та контрольні механізми, які реалізуються судом у цілях запобігання свавілля органів виконавчої влади [1, с. 37]. Тому вдосконалення судового контролю при проведенні НСРД, пов'язаних із використанням технічних засобів, слід розглядати в контексті дотримання європейських стандартів, принципів у сфері захисту конституційних прав і свобод людини.

Незалежний суд зобов'язаний діяти відповідно до норм Європейського Союзу, зважаючи на судову практику Європейського Суду (далі – ЄС) та Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) [2]. Основою засадою захисту конституційних прав і свобод людини у практиці європейських судів виступає принцип «ефективного судового контролю» [3, с. 21; 4, с. 26], що витікає з положень ст. 6 «Право на справедливий суд» та ст. 13 «Право на ефективний засіб юридичного захисту» Конвенції про захист прав людини і основних свобод (далі – Конвенція) [5]. Про широке застосування цього принципу в європейській правовій доктрині свідчить практика ЄС та ЄСПЛ [6; 7], а також підкреслюється в Хартії ЄС про основні права [8], яка відображає загальні положення на основі спільних для держав-членів ЄС традицій.

Значним кроком у регулюванні відносин щодо судового контролю, гарантування й захисту прав людини на Європейському та національному рівнях стало внесення Протоколом Ради Європи № 15 від 24.06.2013 (ратифікованим Україною 05.10.2017), змін до Конвенції. Ст. 1 Протоколу вносить зміни до преамбули Конвенції, закріплюючи принцип субсидіарності, згідно якого сторони-підписанти несуть основну відповідальність за забезпечення прав і свобод, визначених у Конвенції та протоколів до неї, користуються свободою розсуду за умови дотримання наглядової юрисдикції ЄСПЛ [9]. Під категорією субсидіарності відносно конвенційного механізму судового контролю при цьому слід розуміти принцип захисту прав, який визнає першочергову компетенцію та обов'язок держави ефективно захищати своїми внутрішніми правовими засобами передбачені Конвенцією права та свободи людини [10, с. 59].

Функціональна роль зазначеного принципу виходить зі змісту Брайтонської, Інтерлакенської та Ізмірської декларацій, прийнятих на загальноєвропейських конференціях [11; 12; 13], на яких було акцентовано увагу на субсидіарному призначенні наглядового механізму, фундаментальній ролі національних органів законодавчої та судової влади на національному рівні, передбачено поділ відповідальності між державами-сторонами та ЄСПЛ щодо взятих відповідно до Конвенції зобов'язань.

З огляду на непорушність європейських стандартів і принципів у сфері захисту конституційних прав і свобод людини мають будуватися норми національного законодавства, які встановлюють засади судового контролю під час здійснення судочинства.

Правове регулювання судового контролю при проведенні НСРД, пов'язаних із використанням технічних засобів, забезпечується положеннями різних нормативно-

правових актів законодавства України. Зокрема ст. 64 Конституції України, згідно якої конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією. Конституцією і законами України передбачається можливість тимчасового обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина, передбачених стст. 30, 31, 32, під час кримінального провадження.

Підстави та порядок проведення НСРД, пов'язаних із використанням технічних засобів, визначені КПК, Законами України «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про Національну поліцію», «Про Службу безпеки України», «Про контррозвідувальну діяльність», «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю». При вирішенні клопотань щодо проведення НСРД, пов'язаних із використанням технічних засобів, слідчі судді керуються положеннями КК України, Законів України «Про прокуратуру», «Про державну таємницю», Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

Нормативним підґрунтям також слугують Звід відомостей, що становлять державну таємницю, підзаконні нормативно-правові акти, які врегульовують загальні процедури організації проведення НСРД і ОРЗ та використання їх результатів у кримінальному провадженні, зокрема Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні, інформаційні листи Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, зокрема Лист ВССУ «Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження», деякі рішення Конституційного Суду України. Незважаючи на значну

кількість нормативних актів, які регулюють питання проведення НСРД, багато аспектів, що стосуються проблематики судового контролю при проведенні НСРД, пов'язаних із використанням технічних засобів, залишаються нерегульованими. Удосконалення правового регулювання потребують такі положення законодавства: щодо судового санкціонування контролю за вчиненням злочину; щодо встановлення переліку НСРД, пов'язаних із використанням технічних засобів, які можуть здійснюватися до винесення ухвали слідчим суддею; щодо оптимізації строків розгляду клопотань щодо проведення НСРД; щодо повноти викладення обставин та установчих даних при повторному зверненні з клопотанням щодо проведення НСРД, пов'язаних із використанням технічних засобів; щодо оцінки отриманих при проведенні НСРД фактичних даних на предмет законності (допустимості). Зупинимось детальніше на їх розгляді.

1. *Питання судового санкціонування НСРД, передбаченого ст. 271 КПК.* Неврегульованими залишаються деякі питання щодо направлення та розгляду (судового санкціонування) клопотань щодо проведення НСРД «контроль за вчиненням злочину». Виконання спеціального завдання з розкриття злочину як НСРД залишається поза судовим контролем. Санкціонування й контроль за цим НСРД є виключною компетенцією прокурора, аде вважається що даний вид НСРД не пов'язаний з обмеженням конституційних прав особи. Водночас, якщо під час проведення контролю за вчиненням злочину виникає необхідність тимчасового обмеження конституційних прав, то відповідно до ч. 8 ст. 271 КПК України, він здійснюється за судовим рішенням. Однак ми вважаємо доцільним у кожному випадку проведення контролю за вчиненням злочину отримувати ухвалу слідчого судді за клопотанням прокурора (слідчого). До того ж, як складається

практика, під час проведення цього НСРД завжди використовуються засоби оперативної техніки. Таким чином, вказані норми КПК потребують внесення відповідних змін.

2. *Регламентация переліку НСРД, пов'язаних із використанням технічних засобів, які можуть здійснюватися до винесення ухвали слідчим суддею.* Окремі НСРД, пов'язані з використанням технічних засобів, як виняток можуть здійснюватися до винесення ухвали слідчим суддею за рішенням прокурора або за рішенням слідчого, погодженого з прокурором (у порядку ч. 1 ст. 250 КПК України). Законодавець передбачив застосування такого порядку у невідкладних випадках, коли це пов'язано з урятуванням життя людей і запобіганням вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину, передбаченого розділами I, II, VI, VII (ст. ст. 201 і 209), IX, XII, XIV, XV, XVII Особливої частини КК України. Це такі НСРД як: установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ч. 4 ст. 268 КПК України) і спостереження за особою (ч. 3 ст. 269 КПК України). Така позиція законодавця виглядає досить дивною, оскільки, як свідчить практика, невідкладного порядку часто вимагає проведення інших НСРД [14, с. 88, 15, с. 23]. Вважаємо за доцільне передбачити можливість проводити невідкладно НСРД в інших випадках. Подібне розширення процесуальних можливостей суб'єктів кримінального переслідування витікає з високого доказового потенціалу отриманої за допомогою технічних засобів інформації. У зв'язку з цим слід передбачити можливість у невідкладних випадках проводити інші НСРД шляхом внесення до ст. 250 КПК України відповідних змін.

3. *Питання оптимізації строків розгляду клопотань щодо провадження НСРД.* Ще однією проблемою в контексті правового регулювання судового контролю при проведенні НСРД, пов'язаних із використанням технічних засобів, є необхідність більш тривалого і ретельного розгляду клопотань на проведення НСРД. При розгляді клопотання про надання дозволу на проведення НСРД слідчий суддя має вивчати такі обставини: законність ініціювання негласних слідчих (розшукових) дій; процесуальна необхідність проведення негла-

сних слідчих (розшукових) дій; гарантії невтручання у приватне життя інших осіб; збалансованість обсягу проведення НСРД з урахуванням вчиненого і можливість використання інших доказів; впевненість у тому, що інформація буде отримана від конкретної особи [16, с. 152].

Від результату оцінки слідчим суддею поданих фактичних даних залежить об'єм і законність втручання в конституційні права. Враховуючи, що закон зобов'язує слідчого суддю розглянути клопотання протягом шести год з моменту його отримання (ст. 248 КПК), вказана задача видається досить складною. За результатами проведеного серед представників суду опитування абсолютна більшість респондентів наголосила на недостатності відведених шести годин для розгляду слідчим суддею клопотання щодо проведення НСРД. З огляду на значний обсяг інформації, що підлягає дослідженню та перевірці, відведений КПК термін є очевидно недостатнім. Тому, зважаючи на складність вирішуваних питань та високу відповідальність за недопущення порушення конституційних прав громадян, необхідно збільшити термін розгляду клопотання щодо проведення НСРД до 24 годин, протягом яких слідчий суддя матиме фізичну можливість здійснити повноцінний аналіз поданих йому матеріалів та визначити необхідність застосування конкретної НСРД та конкретного технічного засобу.

4. *Питання повноти викладення обставин та установчих даних при повторному зверненні з клопотанням щодо проведення НСРД, пов'язаних із використанням технічних засобів.* Окрім випадків, передбачених ч. 3 ст. 248 КПК України, слідчий суддя повинен постановити ухвалу про відмову в наданні дозволу на проведення НСРД і в тому випадку, якщо клопотання про надання дозволу на проведення такої НСРД не відповідає встановленим вимогам [17, с. 313]. При цьому повторне звернення з новим клопотанням щодо проведення НСРД (ч. 5 ст. 248 КПК України), не обов'язково передбачає врахування попередніх зауважень слідчого судді, які слугували підставою для відмови у задоволенні попереднього клопотання, що призводить до зловживань з боку слідчих [18]. Нерідкими є випадки, коли при повторних зверненнях з кло-

потанням щодо проведення НСРД, пов'язаних із використанням технічних засобів, слідчий не вказує суттєві установчі дані, що мають ключове значення для проведення НСРД. На практиці іноді доходить до того, що при повторному зверненні з клопотанням щодо проведення такого НСРД як установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268 КПК України), слідчі забувають зазначити ідентифікаційні ознаки, які б дозволяли унікально ідентифікувати абонента. З урахуванням цього ст. 248 КПК пропонуємо доповнити частиною 6 наступного змісту: *«При повторному зверненні слідчим, прокурором з новим клопотанням про надання такого дозволу в клопотанні додатково зазначаються нові обставини та установчі дані, які попередньо ще не розглядалися слідчим суддею».*

5. Питання оцінки отриманих при проведенні НСРД фактичних даних на предмет законності (допустимості). Суттєвим аспектом, що потребує уваги з точки зору пошуку шляхів удосконалення правового регулювання судового контролю при проведенні НСРД, пов'язаних із використанням технічних засобів, є проблематика оцінки отриманих в такий спосіб доказів на предмет законності (допустимості). За результатами проведеного нами опитування встановлено, що більшість працівників суду стикається з проблемами при встановленні допустимості доказів, отриманих у ході НСРД та ОРЗ. 80 % представників суду відповіли, що суд має за власною ініціативою вирішувати питання про визнання доказів недопустимими. 90 % опитаних вказали на існування юридичних колізій, пов'язаних із неузгодженістю нормативно-правових актів, що регламентують повноваження слідчого судді відносно можливості виступати ініціатором визнання отриманих в ході НСРД та ОРЗ доказів недопустимими.

Ч. 4 ст. 87 КПК України вказує на те, що під час будь-якого судового розгляду (крім розгляду, якщо вирішується питання про відповідальність за вчинення зазначеного істотного порушення прав та свобод людини) докази, отримані внаслідок істотного порушення прав і свобод людини, мають визнаватися недопустимими. Згідно з ч. 2 ст. 86 КПК недопустимий доказ не може бути використаний при прийнятті процесуальних рішень, на ньо-

го не може посилатися суд при ухваленні судового рішення. Виходячи з положень п. 24 ч. 1 ст. 3 та глави 28 КПК, процедура визнання доказу недопустимим не розповсюджується на стадію досудового розслідування, і, відповідно, не входить до правомочностей слідчого судді.

Однак це суперечить положенням ст. 94 КПК, відповідно до якої слідчий суддя, за своїм внутрішнім переконанням, яке ґрунтується на всебічному, повному й неупередженому дослідженні всіх обставин кримінального провадження, керуючись законом, оцінює кожний доказ з точки зору належності, допустимості, достовірності, а сукупність зібраних доказів – з точки зору достатності та взаємозв'язку для прийняття вірного та законного рішення. Напрошується риторичне запитання – чи вправі слідчий суддя під час реалізації контрольної функції в кримінальному процесі ігнорувати виявлені ним порушення закону, допущені суб'єктами здійснення НСРД та ОРД при отриманні доказу, за відсутності клопотання від сторони захисту щодо визнання цього доказу недопустимим? Очевидно, що відповідь має бути негативною. З усієї сукупності поглядів у теорії кримінального процесу, ми підтримуємо висловлювання тих дослідників, які вважають, що суд зобов'язаний виключати докази, отримані з порушенням закону, незалежно від наявності клопотань сторін кримінального провадження чи їх позиції, коли недопустимість доказів прямо випливає з положень кримінального процесуального закону [19, с. 329; 20, с. 100; 21, с. 200; 22, с. 214].

Як відмічають правозахисники, сьогоднішній судова практика виходить з того, що в більшості випадків слідчі судді уникають дослідження доказів і реальної оцінки наявності підстав як для провадження НСРД, так і для обрання запобіжних заходів. При цьому ігноруються заяви про недопустимість доказів, якими обґрунтовується підозра та інші важливі обставини [23].

Виникає проблема застосування положень ч. 2 ст. 89 КПК України, оскільки, незважаючи на явну недопустимість доказів, судді, користуючись нормою ч. 4 ст. 87 КПК і трактуючи її однобічно, вирішують це питання не одразу після отримання фактичних да-

них для оцінки (тоді коли це найбільш актуально), а лише в нарадчій кімнаті під час ухвалення остаточного рішення. Таким чином звужене трактування фрази «під час будь-якого судового розгляду» йде врозрід вимогам кримінально-процесуального закону.

Крім того, як вірно зазначає А.В. Панова, необхідно вести мову про недопустимість не доказів, а фактичних даних, оскільки виходячи з визначення доказу, останній априорі не може бути недопустимим. Фактичні дані, які отримані не у передбаченому КПК порядку, тобто з його порушенням, не стають доказами, а тому і не можна вести мову про подальшу недопустимість доказу [24, с. 29].

Зазначену проблему можна вирішити шляхом внесення відповідних змін до ст. 87 КПК, покликаних забезпечити єдине розуміння даної норми. У зв'язку з цим вважаємо за необхідне доповнити ст. 87 КПК частиною 5 наступного змісту: *«Слідчий суддя в межах здійснення судового контролю під час досудового провадження вживає заходів щодо дослідження на предмет допустимості фактичних даних, отриманих за результатами провадження дій, що обмежують конституційні права громадян. При виявленні фактичних даних, отриманих із порушеннями, передбаченими ч. 2 цієї статті, слідчий суддя вилучає такі докази, ініціює перевірку щодо причин порушень та вживає заходів щодо запобігання подальшому використанню вказаних доказів у кримінальному провадженні».*

Висновки. Норми національного законодавства, які регламентують процедури судового контролю під час здійснення кримінального провадження, у тому числі при проведенні НСРД, пов'язаних із використанням технічних засобів, мають будуватися з огляду на непорушність європейських стандартів і принципів у сфері захисту конституційних прав і свобод людини. З метою вдосконалення чинного законодавства з питань судового контролю при проведенні НСРД, пов'язаних із використанням технічних засобів, слід внести наступні зміни: 1) передбачити обов'язок у кожному випадку проведення контролю за вчиненням злочину отримувати ухвалу слідчого судді за клопотанням прокурора (слідчого); 2) внести зміни до ст. 250 КПК України, розширивши перелік НСРД, що проводяться у

невідкладних випадках; 3) збільшити термін розгляду клопотань щодо проведення НСРД до 24 годин; 4) доповнити ст. 248 КПК частиною 6 наступного змісту: «При повторному зверненні слідчим, прокурором з новим клопотанням про надання такого дозволу в клопотанні додатково зазначаються нові обставини та установчі дані, які попередньо ще не розглядалися слідчим суддею»; 5) доповнити ст. 87 КПК частиною 5 наступного змісту: «Слідчий суддя в межах здійснення судового контролю під час досудового провадження вживає заходів щодо дослідження на предмет допустимості фактичних даних, отриманих за результатами провадження дій, що обмежують конституційні права громадян. При виявленні фактичних даних, отриманих із порушеннями, передбаченими ч. 2 цієї статті, слідчий суддя вилучає такі докази, ініціює перевірку щодо причин порушень та вживає заходів щодо запобігання подальшому використанню вказаних доказів у кримінальному провадженні».

Література:

1. Пухтецька А.А. Принцип верховенства права: сучасні європейські доктрини як орієнтир для реформування національного законодавства / А.А. Пухтецька // Вісник НАН України. 2010. № 3. С. 33-43.
2. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки : Указ Президента України від 20.05.2015 № 276/2015. Офіційний вісник України. 2015. № 41. С. 38. Ст. 1267.
3. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя : наук.-метод. посіб. для суддів. К., 2015. 208 с. URL: <https://www.osce.org/uk/ukraine/232716?download=true> (дата звернення: 09.01.2020).
4. Збірник витягів з рішень Європейського суду з прав людини, рекомендованих для вивчення при підготовці до письмового анонімного тестування у межах іспиту для кваліфікаційного оцінювання суддів на відповідність займаній посаді (станом на січень 2018 р.) / укл. Т. І. Фулей, О. М. Кучів. URL: http://www.nsj.gov.ua/files/15174939883бiрник%20рiшень%20ЄСПЛ_30.01.2018%20на%20сайт.pdf (дата звернення: 09.01.2020).
5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950. Офіційний вісник України від 16.04.1998. 1998. № 13. С. 270.
6. Рішення Європейського Суду від 15.05.1986 у справі № 222/84 «Джонстон проти головного констебля Королівської поліції Ольстера» // European Court reports. 1986. P. 01651. URL: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61984CJ0222:EN:HTML> (дата звернення: 09.01.2020).
7. Рішення Європейського Суду від 16.11.2004 у справі № C-327/02 «Панайотова та інші проти Міністра зовнішньої торгівлі та інтеграції» // European Court reports. 2004. I-11055. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:62002CJ0327&qid=1580601569615&from=EN> (дата звернення: 09.01.2020).
8. Хартія основних прав Європейського Союзу // Юридична енциклопедія : у 6 т. / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. Т.6 : Т-Я. 768 с.
9. Про внесення змін до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод : Протокол Ради Європи № 15 від 24.06.2013 (ратифікований Законом України № 2156-VIII від 05.10.2017) // Офіційний вісник України від 10.11.2017. 2017. № 88. С. 21.
10. Macdonald R. The European System of the Protection of Human Rights / R. Macdonald, F. Matscher, H. Petzold. Martinus Nijhoff Publishers, 1993. P. 59-60.
11. Інтерлакенська декларація від 19.02.2010 // Рада Європи, Європейський суд з прав людини. Інтерлакен (Швейцарія). URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_a48 (дата звернення: 09.01.2020).
12. Декларація про майбутнє Європейського суду з прав людини від 27.04.2011 // Рада Європи, Європейський суд з прав людини. Ізмір (Туреччина). URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_a49/ (дата звернення: 09.01.2020).
13. Брайтонська декларація, ухвалена на Конференції високого рівня держав-учасниць Ради Європи 20.04.2012. URL: <https://eurova.com/europe/coe/1420-brajtonskaya-deklaratsiya-perevod> (дата звернення: 09.01.2020).
14. Багрий М.В. Судовий контроль за проведенням негласних слідчих (розшукових) дій: окремі аспекти // Науковий вісник Ужгородського національного університету; серія Право. Вип. 35. Ч. 1. Т. 3. Ужгород, 2015. С. 86-89.
15. Кондратьєв О.В. Організаційно-правові проблеми судового контролю : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10. Харків, 2005. 191 с.

16. Тагієв С. Процесуальні дії слідчого судді при наданні дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій // Слово Національної школи суддів України. 2013. № 4. С. 145-155.

17. Шерудило В. О. Судовий контроль під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з втручанням у приватне спілкування. Право і суспільство. 2018. № 3. Ч. 2. С. 310-315.

18. Пропонується врегулювати порядок розгляду клопотань про надання дозволу на проведення негласних слідчих дій. URL: <https://loyer.com.ua/uk/proponuyetsya-vregulyuvati-poryadok-rozglyadu-klopotan-pro-nadannya-dozvolu-na-provedennya-neglasnih-slidchih-dij> (дата звернення: 09.01.2020).

19. Астафьев А. Ю. Процессуальная независимость судьи как субъекта доказывания: пределы дискреционных полномочий // Вестник Воронежского государственного университета. Серия "Право". 2013. № 1. С. 327-339.;

20. Васяев А.А. Должен ли суд проявлять активность при исследовании доказательств? // Современное право. 2009. № 11. С. 96-101.

21. Захаров Д.А., Руденко А.В. Роль суда в формуванні доказової бази у кримінальному провадженні // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского Серия «Юридические науки». Том 25 (64). 2012. № 2. С. 199-204.

22. Малахова О. Щодо процесуального порядку визнання доказів недопустимими в судовому розгляді // Правова політика в Україні: питання теорії та практики: збірник матер. міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 24 жовтня 2014 року): в 2 т. К.: Національна академія прокуратури України, 2014. Т. 2. С. 213-215.

23. Пономаренко Д. Визнання доказів не допустимими за критеріями ЄСПЛ та їх реалізація. URL: <https://blog.liga.net/user/ponomarenko/article/20313> (дата звернення: 09.01.2020).

24. Панова А.В. Визнання доказів недопустимими у кримінальному провадженні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2016. 226 с.

References:

1. Puhtec'ka A.A. Princip verhovenstva prava: suchasni evropejs'ki doktrini yak orientir dlya reformuvannya nacional'nogo zakonodavstva / A.A. Puhtec'ka // Visnik NAN Ukraïni. 2010. № 3. S. 33-43.

2. Pro Strategiyu reformuvannya sudoustroyu, sudochinstva ta sumizhnih pravovih institutiv na 2015-2020 roki : Ukaz Prezidenta Ukraïni vid 20.05.2015 № 276/2015. Oficijnij visnik Ukraïni. 2015. № 41. S. 38. St. 1267.

3. Fulej T.I. Zastosuvannya praktiki Evropejs'kogo sudu z prav lyudini pri zdijshnenni pravosuddya : nauk.-metod. posib. dlya suddiv. K., 2015. 208 s. URL: <https://www.osce.org/uk/ukraine/232716?download=true> (data zvernennya: 09.01.2020).

4. Zbirnik vityagiv z rishen' Evropejs'kogo sudu z prav lyudini, rekomendovanih dlya vivchennya pri pidgotovci do pis'movogo anonimnogo testuvannya u mezhhah ispitu dlya kvalifikacijnogo ocinyuvannya suddiv na vidpovidnist' zajmanij posadi (stanom na sichen' 2018 r.) / ukl. T. I. Fulej, O. M. Kuchiv. URL: http://www.nsj.gov.ua/files/1517493988Zbirnik%20rishen%20CSPL_30.01.2018%20na%20sajt.pdf (data zvernennya: 09.01.2020).

5. Konvenciya pro zahist prav lyudini i osnovopolozhnih svobod vid 04.11.1950. Oficijnij visnik Ukraïni vid 16.04.1998. 1998. № 13. S. 270.

6. Rishennya Evropejs'kogo Sudu vid 15.05.1986 u spravi № 222/84 «Dzhonston proti golovnogo konsteblya Korolivs'koï policii Ol'stera» // European Court reports. 1986. P. 01651. URL: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61984CJ0222:EN:HTML> (data zvernennya: 09.01.2020).

7. Rishennya Evropejs'kogo Sudu vid 16.11.2004 u spravi № C-327/02 «Panajotova ta inshi proti Ministra zovnishn'oi torgivli ta integracii» // European Court reports. 2004. I-11055. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:62002CJ0327&qid=1580601569615&from=EN> (data zvernennya: 09.01.2020).

8. Hartiya osnovnih prav Evropejs'kogo Soyuzu // YUridichna encyklopediya : u 6 t. / red. kol. YU. S. SHemshuchenko (vidp. red.) ta in. K. : Ukraïns'ka encyklopediya im. M. P. Bazhana, 2004. T.6 : T-YA. 768 s.

9. Pro vnesennya zmin do Konvencii pro zahist prav lyudini i osnovopolozhnih svobod : Protokol Radi Evropi № 15 vid 24.06.2013 (ratifikovanij Zakonom Ukraïni № 2156-VIII vid 05.10.2017) // Oficijnij visnik Ukraïni vid 10.11.2017. 2017. № 88. S. 21.

10. Macdonald R. The European System of the Protection of Human Rights / R. Macdonald, F. Matscher, H. Petzold. Martinus Nijhoff Publishers, 1993. P. 59-60.

11. Interlakens'ka deklaraciya vid 19.02.2010 // Rada Evropi, Evropejs'kiï sud z prav lyudini. Interlaken (SHvejcariya). URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_a48 (data zvernennya: 09.01.2020).

12. Deklaraciya pro maïbutne Evropejs'kogo sudu z prav lyudini vid 27.04.2011 // Rada Evropi, Evropejs'kiï sud z prav lyudini. Izmir (Turechchina). URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_a49/ (data zvernennya: 09.01.2020).

13. Braïtons'ka deklaraciya, uhvalena na Konferencii visokogo rivnya derzhav-uchasnic' Radi Evropi 20.04.2012. URL: <https://euroua.com/europe/coe/1420-brajtonskaya-deklaratsiya-perevod> (data zvernennya: 09.01.2020).

14. Bagrij M.V. Sudovij kontrol' za provedennyam neglasnih slidchih (rozshukovih) dij: okremi aspekti // Naukovij visnik Uzhgorods'kogo nacional'nogo universitetu; seriya Pravo. Vip. 35. CH. 1. T. 3. Uzhgorod, 2015. S. 86-89.

15. Kondrat'ev O.V. Organizacijno-pravovi problemi sudovogo kontrolyu : dis. ... kand. jurid. nauk : 12.00.10. Harkiv, 2005. 191 s.

16. Tagiev S. Procesual'ni diï slidchogo suddi pri nadanni dozvolu na provedennya neglasnih slidchih (rozshukovih) dij // Slovo Nacional'noi shkoli suddiv Ukraïni. 2013. № 4. S. 145-155.

17. SHerudilo V. O. Sudovij kontrol' pid chas provedennya neglasnih slidchih (rozshukovih) dij, pov'yazanih z vtruchannyam u privatne spilkuvannya. Pravo i suspil'stvo. 2018. № 3. CH. 2. S. 310-315.

18. Proponuct'sya vregulyuvati porjadok rozglyadu klopotan' pro nadannya dozvolu na provedennya neglasnih slidchih dij. URL: <https://loyer.com.ua/uk/proponuyetsya-vregulyuvati-porjadok-rozglyadu-klopotan-pro-nadannya-dozvolu-na-provedennya-neglasnih-slidchih-dij> (data zvernennya: 09.01.2020).

19. Astaf'ev A. YU. Processual'naya nezavisimost' sud'i kak sub"ekta dokazyvaniya: predely diskreionnyh polnomochij // Vestnik Voronezhskogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya "Pravo". 2013. № 1. S. 327-339.;

20. Vasyaev A.A. Dolzhen li sud proyavlyat' aktivnost' pri issledovanii dokazatel'stv? // Sovremennoe pravo. 2009. № 11. S. 96-101.

21. Zaharov D.A., Rudenko A.V. Rol' sudu v formuvanni dokazovoï bazi u kriminal'nomu provadzhenni // Uchenye zapiski Tavricheskogo nacional'nogo universiteta im. V.I. Vernad'skogo Seriya «YUridicheskie nauki». Tom 25 (64). 2012. № 2. S. 199-204.

22. Malahova O. SHCHodo procesual'nogo porjadku viznannya dokaziv nedopustimimi v sudovomu rozglyadi // Pravova politika v Ukraïni: pitannya teorii ta praktiki: zbirnik mater. mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Kïiv, 24 zhovtnya 2014 roku): v 2 t. K.: Nacional'na akademiya prokuraturi Ukraïni, 2014. T. 2. S. 213-215.

23. Ponomarenko D. Viznannya dokaziv ne dopustimimi za kriteriyami ESPL ta ih realizaciya. URL: <https://blog.liga.net/user/ponomarenko/article/20313> (data zvernennya: 09.01.2020).

24. Panova A.V. Viznannya dokaziv nedopustimimi u kriminal'nomu provadzhenni : dis. ... kand. jurid. nauk : 12.00.09. Harkiv, 2016. 226 s.

Lisovyy O.O. Some aspects of improving the legal regulation of judicial control during the NSRD related to the use of technical means. – Article.

The article considers the issue of judicial control in the conduct of covert investigative (search) actions related to the use of technical means. The author argues that the rules of national law governing judicial review procedures in criminal proceedings, including the conduct of covert investigative (investigative) actions involving the use of technical means, should be based on the inviolability of European standards and principles in the field of protection of constitutional human rights and freedoms. In order to improve the current legislation on judicial control in covert investigative (search) actions related to the use of technical means, it is proposed to make appropriate amendments to the Criminal Procedure Code of Ukraine.

The author proposes: to provide for the obligation in each case of control over the commission of a crime to obtain the decision of the investigating judge at the request of the prosecutor (investigator): to expand the list of covert investigative (investigative) actions carried out in urgent cases; to increase the term of consideration of motions to conduct covert investigative (search) actions. In addition, the need to improve the provisions of the current Criminal Procedure Code of Ukraine in terms of ensuring the completeness of the circumstances and constituent data when re-applying for covert investigative (investigative) actions related to the use of technical means. Particular attention is paid to the issue of assessment of factual data obtained during covert investigative (search) actions on the subject of legality (admissibility). The author argues that the investigating judge in the framework of judicial control during the pre-trial proceedings must take measures to investigate the admissibility of factual data obtained as a result of actions that restrict the constitutional rights of citizens.

Key words: legal regulation, covert investigative (search) actions, investigating judge, court, judicial control, technical means.

Лисовой А.А. Некоторые аспекты совершенствования правового регулирования судебного контроля при проведении НСРД, связанных с использованием технических средств. – Статья.

В статье рассмотрена проблематика судебного контроля при проведении негласных следственных (розыскных) действий, связанных с использованием технических средств. Автор доказывает, что нормы национального законодательства, регламентирующих процедуры судебного контроля при осуществлении уголовного производства, в том числе при проведении негласных следственных

(розыскных) действий, связанных с использованием технических средств, должны строиться с учетом незыблемость европейских стандартов и принципов в сфере защиты конституционных прав и свобод человека. В целях совершенствования действующего законодательства по вопросам судебного контроля при проведении негласных следственных (розыскных) действий, связанных с использованием технических средств, предлагается внести соответствующие изменения в Уголовный процессуальный кодекс Украины. Автор предлагает: предусмотреть обязанность в каждом случае проведения контроля за совершением преступления получать решение следственного судьи по ходатайству прокурора (следователя): расширить перечень негласных следственных (розыскных) действий, проводимых в неотложных случаях; увеличить срок рассмотрения ходатайств о проведении негласных следственных (розыскных) действий. Кроме того, обосновывается необходимость совершенствования положений действующего Уголовного процессуального кодекса Украины в части обеспечения полноты изложения обстоятельств и установочных данных при повторном обращении с ходатайством о проведении негласных следственных (розыскных) действий, связанных с использованием

технических средств. Особое внимание уделяется вопросу оценки полученных при проведении негласных следственных (розыскных) действий фактических данных на предмет законности (допустимости). Автор доказывает, что судья в рамках осуществления судебного контроля в ходе досудебного производства имеет принимает меры по исследованию на предмет допустимости фактических данных, полученных по результатам проведения действий, ограничивающих конституционные права граждан.

Ключевые слова: правовое регулирование, негласные следственные (розыскные) действия, следственный судья, суд, судебный контроль, технические средства.

Авторська довідка:

Лісовий Олександр Олександрович – аспірант кафедри права та публічного адміністрування Маріупольського державного університету, м. Маріуполь, Україна.

Електронна пошта: hif52.04@gmail.com

Дата подання статті до публікації: 19 грудня 2020.